

Engelska

Det engelska språket omger oss i vardagen och används inom skilda områden som kultur, politik, utbildning och ekonomi. Kunskaper i engelska ökar individens möjligheter att ingå i olika sociala och kulturella sammanhang och att delta i ett globaliserat studie- och arbetsliv. Kunskaper i engelska kan dessutom ge nya perspektiv på omvärlden, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt att leva.

Ämnets syfte

Undervisningen i ämnet engelska ska syfta till att eleverna utvecklar språk- och omvärldskunskaper så att de kan, vill och vågar använda engelska i olika situationer och för skilda syften. Eleverna ska ges möjlighet att, genom språkanvändning i funktionella och meningsfulla sammanhang, utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Denna förmåga innefattar dels reception, som innebär att förstå talat språk och texter, dels produktion och interaktion, som innebär att formulera sig och samspela med andra i tal och skrift samt att anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare. Genom undervisningen ska eleverna även ges möjlighet att utveckla språklig säkerhet i tal och skrift samt förmåga att uttrycka sig med variation och komplexitet. Dessutom ska eleverna ges möjlighet att utveckla förmåga att använda olika strategier för att underlätta kommunikationen när språkkunskaperna inte räcker till.

Eleverna ska ges möjlighet att utveckla förståelse av livsvillkor, samhällsfrågor och kulturella förhållanden i olika sammanhang och områden där engelska används. Undervisningen ska stimulera elevernas nyfikenhet på språk och kultur samt ge dem förutsättningar att utveckla sin flerspråkighet där kunskaper i olika språk samverkar och stödjer varandra. Undervisningen ska dessutom bidra till att eleverna utvecklar språklig medvetenhet och kunskaper om hur man lär sig språk i och utanför undervisningen.

Undervisningen ska i allt väsentligt bedrivas på engelska. I undervisningen ska eleverna få möta talad och skriven engelska av olika slag samt få sätta innehållet i relation till egna erfarenheter och kunskaper. Eleverna ska ges möjlighet att interagera i tal och skrift samt producera talat språk och olika texter, på egen hand och tillsammans med andra, och med stöd av olika hjälpmedel och medier. Undervisningen ska dra nytta av omvärlden som en resurs för kontakter, information och lärande samt bidra till att eleverna utvecklar förståelse av hur man söker, värderar, väljer och tillägnar sig innehåll från olika källor för information, kunskaper och upplevelser.

Undervisningen i ämnet engelska ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

1. Förståelse av engelska i tal och skrift.
2. Förmåga att formulera sig och kommunicera på engelska i tal och skrift.
3. Förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.

4. Förståelse av kulturella och sociala förhållanden i olika sammanhang och områden där engelska används.

Kurser i ämnet

- Engelska 5, 100 poäng, som bygger på de kunskaper grundskolan ger eller motsvarande.
- Engelska 6, 100 poäng, som bygger på kursen engelska 5.
- Engelska 7, 100 poäng, som bygger på kursen engelska 6.

Engelska 5, 100 poäng

Kurskod: ENGENG05

Kursen engelska 5 omfattar punkterna 1–4 under rubriken Ämnets syfte.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

Kommunikationens innehåll

- Aktuella och bekanta ämnesområden, även med anknytning till samhälls- och arbetsliv och till elevernas utbildning.
- Händelser och händelseförlopp.
- Åsikter, tankar och erfarenheter samt relationer och etiska frågor.
- Innehåll och form i olika typer av fiktion.
- Aktuella händelser, sociala och kulturella företeelser och förhållanden samt värderingar i olika sammanhang och områden där engelska används, även i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper.
- Engelska språkets ställning i världen.

Reception

- Talad engelska i varierande tempo, även med inslag av sociolektal och dialektal variation, och texter, från olika medier.
- Talad engelska och texter som är berättande, förklarande, diskuterande, argumenterande och rapporterande – varje slag för sig eller i olika kombinationer. Till exempel intervjuer, reportage, manualer och enklare populärvetenskapliga texter.
- Skönlitteratur och annan fiktion.
- Sånger och dikter.
- Strategier för att uppfatta detaljer och dra slutsatser om innehåll och budskap, till exempel genom att visualisera, associera, återberätta, förutse innehåll och ställa sig frågor.

- Sökning av innehåll i muntliga och skriftliga källor av olika slag och utifrån olika syften. Värdering av källornas relevans och trovärdighet.
- Hur variation och anpassning skapas genom meningsbyggnad, ord och fraser, till exempel kollokationer.
- Hur struktur och sammanhang skapas genom ord och fraser som markerar till exempel orsakssammanhang, talarens inställning, tidsaspekt och avslutning.

Produktion och interaktion

- Muntlig och skriftlig produktion och interaktion av olika slag, även i mer formella sammanhang, där eleverna berättar, återger, förklarar, motiverar sina åsikter, värderar och diskuterar.
- Strategier för att bidra till och aktivt medverka i diskussioner och skriftlig interaktion, även digital, med anknytning till samhälls- och arbetslivet, till exempel genom att ställa följdfrågor, formulera om, förklara och bidra med nya infallsvinklar.
- Språkliga företeelser, däribland uttal, vokabulär, grammatiska strukturer och meningsbyggnad, stavning, textbindning, inre och yttre struktur samt anpassning, i elevernas egen produktion och interaktion.
- Bearbetning av egna muntliga och skriftliga framställningar för att förtydliga, variera och precisera samt för att skapa struktur och anpassa kommunikationen efter syfte, mottagare och sammanhang.

Betygskriterier

Betyget E

Eleven lyssnar samt förstår och tolkar **huvudsakligt innehåll och tydliga detaljer** i talat språk i varierande tempo och i olika sammanhang. Eleven läser samt förstår och tolkar **huvudsakligt innehåll och tydliga detaljer** i tydligt formulerade texter av olika slag. Eleven väljer med källkritisk medvetenhet innehåll från muntliga och skriftliga källor av olika slag och använder **på ett relevant sätt** det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **med viss variation, relativt tydligt och relativt sammanhängande**. Eleven formulerar sig även **med visst flyt** och **i någon mån anpassat** till syfte, mottagare och situation. I skriftliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **med viss variation, relativt tydligt och relativt sammanhängande**. Eleven formulerar sig även **med visst flyt** och **i någon mån anpassat** till syfte, mottagare och situation.

I interaktion i olika sammanhang, även mer formella, uttrycker sig eleven **relativt tydligt och med visst flyt** samt **i någon mån anpassat** till syfte, mottagare och situation. Dessutom använder eleven strategier som **i viss utsträckning** underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven diskuterar **översiktligt**, på engelska, förhållanden i olika sammanhang och områden där språket används, även utifrån egna erfarenheter eller kunskaper.

Betyget D

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betyget C

Eleven lyssnar samt förstår och tolkar **på ett välgrundat sätt huvudsakligt innehåll och väsentliga detaljer** i talat språk i varierande tempo och i olika sammanhang. Eleven läser samt förstår och tolkar **på ett välgrundat sätt huvudsakligt innehåll och väsentliga detaljer** i tydligt formulerade texter av olika slag. Eleven väljer med källkritisk medvetenhet innehåll från muntliga och skriftliga källor av olika slag och använder **på ett relevant och effektivt sätt** det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **med viss variation, tydligt, sammanhängande och relativt strukturerat**. Eleven formulerar sig även **med flyt** och **viss anpassning** till syfte, mottagare och situation. I skriftliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **med viss variation, tydligt, sammanhängande och relativt strukturerat**. Eleven formulerar sig även **med flyt** och **viss anpassning** till syfte, mottagare och situation.

I interaktion i olika sammanhang, även mer formella, uttrycker sig eleven **tydligt och med flyt** samt **med viss anpassning** till syfte, mottagare och situation. Dessutom använder eleven strategier som underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven diskuterar **utvecklat**, på engelska, förhållanden i olika sammanhang och områden där språket används, även utifrån egna erfarenheter eller kunskaper.

Betyget B

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betyget A

Eleven lyssnar samt förstår och tolkar **på ett välgrundat och nyanserat sätt såväl helhet som detaljer** i talat språk i varierande tempo och i olika sammanhang. Eleven läser samt förstår och tolkar **på ett välgrundat och nyanserat sätt såväl helhet som detaljer** i tydligt formulerade texter av olika slag. Eleven väljer med källkritisk medvetenhet innehåll från muntliga och skriftliga källor av olika slag och använder **på ett relevant, effektivt och problematiserande sätt** det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **varierat, tydligt, sammanhängande och strukturerat**. Eleven formulerar sig även **relativt ledigt** och **med viss anpassning** till syfte, mottagare och situation. I skriftliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **varierat, tydligt, sammanhängande och strukturerat**. Eleven formulerar sig även **relativt ledigt** och **med viss anpassning** till syfte, mottagare och situation.

I interaktion i olika sammanhang, även mer formella, uttrycker sig eleven **tydligt, relativt ledigt och med viss anpassning** till syfte, mottagare och situation. Dessutom använder eleven strategier som underlättar och förbättrar interaktionen **och för den framåt på ett konstruktivt sätt**.

Eleven diskuterar **välutvecklat**, på engelska, förhållanden i olika sammanhang och områden där språket används, även utifrån egna erfarenheter eller kunskaper.

Engelska 6, 100 poäng

Kurskod: ENGENG06

Kursen engelska 6 omfattar punkterna 1–4 under rubriken Ämnets syfte.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

Kommunikationens innehåll

- Konkreta och abstrakta ämnesområden med anknytning till samhälls- och arbetsliv samt elevernas utbildning.
- Åsikter, idéer och erfarenheter samt etiska och existentiella frågor.
- Teman, form och innehåll i film och skönlitteratur. Författarskap i relation till litterär epok.
- Samhällsfrågor, sociala, kulturella, politiska och historiska förhållanden samt värderingar i olika sammanhang och områden där engelska används, även i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper.

Reception

- Talad engelska, även i relativt snabbt tempo och med inslag av sociolektal och dialektal variation.
- Texter, även komplexa och formella, från olika medier.
- Talad engelska och texter som är berättande, diskuterande, argumenterande, rapporterande och redogörande – varje slag för sig eller i olika kombinationer. Till exempel föredrag, debatter, formella brev och populärvetenskapliga texter.
- Skönlitteratur, även dikter och dramatik, såväl samtida som utdrag ur äldre verk.
- Strategier för att dra slutsatser om syfte, synsätt och underförstådd betydelse, till exempel genom att anteckna, ställa sig frågor, identifiera huvudbudskap och använda omvärldskunskap.
- Sökning av innehåll i större textmängder, eller längre sekvenser av talad engelska, i källor av olika slag och utifrån olika syften. Värdering av källornas relevans och tillförlitlighet.
- Hur variation och anpassning skapas genom meningsbyggnad, ordbildning och val av ord, till exempel regionala varianter och kollokationer, i informella och formella sammanhang.
- Hur struktur och sammanhang skapas genom sambandsmarkörer som uttrycker till exempel orsakssammanhang och jämförelse.

- Hur attityder, synsätt och stilnivå kommer till uttryck i talad och skriven engelska.
- Hur den muntliga och skriftliga engelska som eleverna möter är uppbyggd för att påverka en tänkt målgrupp.

Produktion och interaktion

- Muntlig och skriftlig produktion och interaktion med olika syften, där eleverna resonerar, argumenterar, ansöker, återger och sammanfattar.
- Strategier för att bidra till och aktivt medverka i argumentation, debatter och diskussioner med anknytning till samhälls- och arbetslivet, till exempel genom att ställa följdfrågor, förklara, bidra med nya infallsvinklar och anknyta till andras inlägg.
- Språkliga företeelser, däribland uttal, vokabulär, grammatiska strukturer och meningsbyggnad, stavning, textbindning, inre och yttre struktur samt anpassning, i elevernas egen produktion och interaktion.
- Bearbetning av språk och struktur i egna muntliga och skriftliga framställningar för att anpassa dem efter syfte, sammanhang och genre.

Betygskriterier

Betyget E

Eleven lyssnar samt förstår och tolkar **huvudsakligt innehåll och tydliga detaljer** i talat språk i **relativt snabbt tempo** och i mer formella sammanhang. Eleven läser samt förstår och tolkar **huvudsakligt innehåll och tydliga detaljer** i texter av olika slag och i mer formella sammanhang. Eleven väljer med källkritisk medvetenhet innehåll från muntliga och skriftliga källor av olika slag och använder **på ett relevant sätt** det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **med viss variation, tydligt och relativt strukturerat**. Eleven formulerar sig även **med flyt** och **viss anpassning** till syfte, mottagare och situation. I skriftliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **med viss variation, tydligt och relativt strukturerat**. Eleven formulerar sig även **med flyt** och **viss anpassning** till syfte, mottagare och situation.

I interaktion i olika sammanhang, även formella och komplexa, uttrycker sig eleven **tydligt och med flyt** samt **med viss anpassning** till syfte, mottagare och situation. Dessutom använder eleven strategier som i **viss utsträckning** underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven diskuterar **översiktligt**, på engelska, förhållanden i olika sammanhang och områden där språket används, även utifrån egna erfarenheter eller kunskaper.

Betyget D

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betyget C

Eleven lyssnar samt förstår och tolkar **på ett välgrundat sätt huvudsakligt innehåll och väsentliga detaljer** i talat språk **i relativt snabbt tempo** och i mer formella sammanhang. Eleven läser samt förstår och tolkar **på ett välgrundat sätt huvudsakligt innehåll och väsentliga detaljer** i texter av olika slag och i mer formella sammanhang. Eleven väljer med källkritisk medvetenhet innehåll från muntliga och skriftliga källor av olika slag och använder **på ett relevant och effektivt sätt** det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **varierat, tydligt och strukturerat**. Eleven formulerar sig även **relativt ledigt** och **med viss anpassning** till syfte, mottagare och situation. I skriftliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **varierat, tydligt och strukturerat**. Eleven formulerar sig även **relativt ledigt** och **med viss anpassning** till syfte, mottagare och situation.

I interaktion i olika sammanhang, även formella och komplexa, uttrycker sig eleven **tydligt, relativt ledigt** och **med viss anpassning** till syfte, mottagare och situation. Dessutom använder eleven strategier som underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven diskuterar **utförligt**, på engelska, förhållanden i olika sammanhang och områden där språket används, även utifrån egna erfarenheter eller kunskaper.

Betyget B

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betyget A

Eleven lyssnar samt förstår och tolkar **på ett välgrundat och nyanserat sätt såväl helhet som detaljer** i talat språk **i snabbt tempo** och i mer formella sammanhang. Eleven läser samt förstår och tolkar **på ett välgrundat och nyanserat sätt såväl helhet som detaljer** i texter av olika slag och i mer formella sammanhang. Eleven väljer med källkritisk medvetenhet innehåll från muntliga och skriftliga källor av olika slag och använder **på ett relevant, effektivt och problematiserande sätt** det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **varierat, nyanserat, tydligt och strukturerat**. Eleven formulerar sig även **ledigt** och **med anpassning** till syfte, mottagare och situation. I skriftliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **varierat, nyanserat, tydligt och strukturerat**. Eleven formulerar sig även **ledigt** och **med anpassning** till syfte, mottagare och situation.

I interaktion i olika sammanhang, även formella och komplexa, uttrycker sig eleven **tydligt, ledigt och med anpassning** till syfte, mottagare och situation. Dessutom använder eleven strategier som underlättar och förbättrar interaktionen **och för den framåt på ett konstruktivt sätt**.

Eleven diskuterar **utförligt och nyanserat**, på engelska, förhållanden i olika sammanhang och områden där språket används, även utifrån egna erfarenheter eller kunskaper.

Engelska 7, 100 poäng

Kurskod: ENGENG07

Kursen engelska 7 omfattar punkterna 1–4 under rubriken Ämnets syfte.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

Kommunikationens innehåll

- Teoretiska och komplexa ämnesområden, även av viss vetenskaplig karaktär, med anknytning till elevernas utbildning och valt fördjupningsområde samt till samhälls- och arbetsliv.
- Åsikter, idéer och erfarenheter.
- Kulturyttringar i samtiden och historien.
- Samhällsfrågor, sociala, kulturella, politiska och historiska förhållanden samt aktuella etiska och existentiella frågor i olika sammanhang och områden där engelska används, även i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper.

Reception

- Talad engelska, även i snabbt tempo och med inslag av sociolektal och dialektal variation.
- Texter, även komplexa och formella, från olika medier.
- Talad engelska och texter som är berättande, diskuterande, argumenterande, redogörande och utredande – varje slag för sig eller i olika kombinationer. Till exempel debatter, föreläsningar, avtalstexter och texter som används inom högre studier.
- Samtida och äldre skönlitteratur inom olika genrer, till exempel dramatik.
- Strategier för att överblicka och strukturera innehåll från större textmängder eller längre sekvenser av talat språk, till exempel genom att sortera, visualisera, sammanfatta och identifiera det bärande innehållet.
- Perspektiv och underförstådd betydelse i talad engelska och texter.
- Värdering av användbarhet hos källor av olika slag och utifrån olika syften.
- Hur variation och anpassning skapas genom komplex meningsbyggnad, interpunktion, ordbildning och stilnivå.
- Hur struktur och sammanhang skapas genom sambandsmarkörer, effektiv styckeindelning, tes och kärnmeningar.
- Hur stilistiska och retoriska grepp används för olika syften samt hur språk används som maktmedel.

Produktion och interaktion

- Muntlig och skriftlig produktion och interaktion med olika syften, där eleverna resonerar utifrån olika perspektiv, argumenterar, utreder, ansöker och förhandlar.
- Muntlig och skriftlig framställning inom valt fördjupningsområde.
- Användning av olika typer av källor, med källkritisk medvetenhet och vedertagna sätt att ange källor, inom valt fördjupningsområde och inom andra områden.
- Strategier för att medverka i och leda samtal med anknytning till samhälls- och arbetslivet, till exempel genom att inleda, fördela ordet, förklara, sammanfatta och anknyta till andras inlägg.
- Användning av grundläggande stilistiska och retoriska grepp.
- Språkliga företeelser, däribland uttal, vokabulär, grammatiska strukturer och meningsbyggnad, stavning, textbindning, inre och yttre struktur samt anpassning, i elevernas egen produktion och interaktion.
- Bearbetning av språk och struktur i egna och andras framställningar för att anpassa dem efter syfte, genre och stilnivå.

Betygskriterier

Betyget E

Eleven lyssnar samt förstår och tolkar **huvudsakligt innehåll och väsentliga detaljer**, och uppfattar **med viss säkerhet** även underförstådd betydelse, i talat språk i **relativt snabbt tempo** och av avancerad karaktär. Eleven läser samt förstår och tolkar **huvudsakligt innehåll och väsentliga detaljer**, och uppfattar **med viss säkerhet** även underförstådd betydelse, i texter av olika slag och av avancerad karaktär. Eleven väljer med källkritisk medvetenhet innehåll från muntliga och skriftliga källor av olika slag och använder **på ett relevant sätt** det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **varierat, tydligt och strukturerat**. Eleven formulerar sig även **relativt ledigt** och **med viss anpassning** till syfte, mottagare och situation. I skriftliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **varierat, tydligt och strukturerat**. Eleven formulerar sig även **relativt ledigt** och **med viss anpassning** till syfte, mottagare och situation.

I interaktion i olika sammanhang, även formella och komplexa, uttrycker sig eleven **tydligt, relativt ledigt** och **med viss anpassning** till syfte, mottagare och situation. Dessutom använder eleven strategier som i **viss utsträckning** underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven diskuterar **översiktligt**, på engelska, förhållanden i olika sammanhang och områden där språket används, även utifrån egna erfarenheter eller kunskaper.

Betyget D

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betyget C

Eleven lyssnar samt förstår och tolkar **på ett välgrundat sätt huvudsakligt innehåll och väsentliga detaljer**, och uppfattar **med viss säkerhet** även underförstådd betydelse, i talat språk **i relativt snabbt tempo** och av avancerad karaktär. Eleven läser samt förstår och tolkar **på ett välgrundat sätt huvudsakligt innehåll och väsentliga detaljer**, och uppfattar **med viss säkerhet** även underförstådd betydelse, i texter av olika slag och av avancerad karaktär. Eleven väljer med källkritisk medvetenhet innehåll från muntliga och skriftliga källor av olika slag och använder **på ett relevant och effektivt sätt** det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **varierat, nyanserat, tydligt och strukturerat**. Eleven formulerar sig även **ledigt** och **med anpassning** till syfte, mottagare och situation. I skriftliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **varierat, nyanserat, tydligt och strukturerat**. Eleven formulerar sig även **ledigt** och **med anpassning** till syfte, mottagare och situation.

I interaktion i olika sammanhang, även formella och komplexa, uttrycker sig eleven **tydligt, ledigt och med anpassning** till syfte, mottagare och situation. Dessutom använder eleven strategier som underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven diskuterar **utförligt**, på engelska, förhållanden i olika sammanhang och områden där språket används, även utifrån egna erfarenheter eller kunskaper.

Betyget B

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betyget A

Eleven lyssnar samt förstår och tolkar **på ett välgrundat och nyanserat sätt såväl helhet som detaljer**, och uppfattar även underförstådd betydelse, i talat språk **i snabbt tempo** och av avancerad karaktär. Eleven läser samt förstår och tolkar **på ett välgrundat och nyanserat sätt såväl helhet som detaljer**, och uppfattar även underförstådd betydelse, i texter av olika slag och av avancerad karaktär. Eleven väljer med källkritisk medvetenhet innehåll från muntliga och skriftliga källor av olika slag och använder **på ett relevant, effektivt och problematiserande sätt** det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **med god precision, varierat, nyanserat, tydligt och välstrukturerat**. Eleven formulerar sig även **ledigt** och **med effektiv anpassning** till syfte, mottagare och situation. I skriftliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **med god precision, varierat, nyanserat, tydligt och välstrukturerat**. Eleven formulerar sig även **ledigt** och **med effektiv anpassning** till syfte, mottagare och situation.

I interaktion i olika sammanhang, även formella och komplexa, uttrycker sig eleven **tydligt, ledigt och med effektiv anpassning** till syfte, mottagare och situation. Dessutom använder eleven strategier som underlättar och förbättrar interaktionen **och för den framåt på ett konstruktivt sätt**.

Eleven diskuterar **utförligt och nyanserat**, på engelska, förhållanden i olika sammanhang och områden där språket används, även utifrån egna erfarenheter eller kunskaper.